

Перспективи
європейської інтеграції
української економіки:
погляди зсередини та ззовні

Алла МЕЛЬНИК

**УКРАЇНА – ЄС:
КРОКИ У НАПРЯМКУ ЗБЛИЖЕННЯ**

Обговорюючи проблеми, ми маємо поставити перед собою декілька запитань:

1. Що потрібно розуміти?

Про своє бажання приєднатися до ЄС заявили Албанія, Хорватія, Македонія, Боснія і Герцеговина, Україна і Молдова.

Успіх європейської інтеграції залежить від здатності ЄС до розвитку за рахунок як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. З іншого боку, саме ці фактори зумовлюють зростання проблем, які ускладнюють функціонування ЄС. Прикладами є проблема нерівності доходу, проблема дуалізму економіки тощо. Тому треба знайти компроміс між швидкістю та якістю інтеграції, для чого потрібний час. Час потрібний, щоб «перетравити» нових членів з ЦСЄ, що дасть змогу надалі перейти до пошуку нових джерел зростання, а отже, предметно розглядати Україну як претендента на вступ до ЄС.

© Алла Мельник, 2006.

Мельник Алла, докт. екон. наук, професор, Тернопільський державний економічний університет, Україна.

2. Які кроки України наблизили її до ЄС?

Можемо констатувати, що Україна перейшла від декларацій до конкретних дій. Зокрема, Україна ефективно виконувала план дій та відповідає п'яти технічним критеріям для здобуття ринкового статусу. Серед цих критеріїв: забезпечення зниження рівня прямого й опосередкованого державного втручання у діяльність компаній, у тому числі встановлення фіксованих цін, недопущення дискримінації у сфері оподаткування, введення спеціальних торгових і валютних правил (режимів); недопущення стимулювання нестандартних форм ведення бізнесу, які призводять до розбалансованості платіжної системи, наприклад, поширення бартерних операцій; недопущення випадків дискримінації у сфері підприємництва, що спричиняється, як правило, неефективним корпоративним управлінням, відсутністю вільного доступу до інформації про компанії, власників акцій тощо; створення ефективного фінансового сектора економіки, який діє незалежно від держави і в якому створені умови для ефективного захисту прав інвесторів; забезпечення ефективної системи захисту прав власності та функціонування чинного режиму банкрутства. Кроки, зроблені в цьому напрямку, сприятимуть торговельним відносинам з ЄС.

Інтеграційним намірам України та ЄС сприятимуть кроки до вступу в СОТ (вступ в СОТ). Вирішуючи це завдання, Україна здійснила такі кроки: усунуто податкові пільги, що надавалися окремим підприємствам промисловості; встановлено однакові ставки акцизного збору на вітчизняні та імпортні транспортні засоби відповідно до принципу національного режиму; скасовано звільнення від ПДВ та податку на прибуток, платежів у Державний інноваційний фонд, від ПДВ та митних зборів на імпорт сировини, матеріалів, обладнання та товарів, не вироблених в Україні та призначених для використання в межах технологічних парків; скасовано пільги у спеціальних економічних зонах та особливі режими для інвестиційної діяльності, зокрема всі звільнення від сплати мита на імпорт, ПДВ, акцизних зборів, квот та ліцензій, податку на прибуток, платежів у фонд соціального страхування безробіття, збору у Державний інноваційний фонд та обов'язкового продажу валютних надходжень; скасовано вимогу продажу Національному банку України 50% валютної виручки суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у разі реалізації зовнішньоторговельних контрактів; скасовано дискримінаційний підхід до іноземних компаній щодо використання податкових векселів у розрахунках із бюджетом; скасовано режим ліцензування і квотування експорту деяких видів продукції; встановлено фіксовану плату за видачу експортних ліцензій, що відповідає вартості надання зазначеної послуги замість плати в адвалерному еквіваленті до вартості контракту.

Окрім зазначеного, варто підкреслити, що створено відповідне бізнес середовище, належний інвестиційний клімат; проводиться робота щодо відповідності системи бухгалтерського обліку міжнародним стандартам

Відповідають законодавству меморандуми, підписані щодо регулювання цін.

Можна констатувати також, що ринковим засадам відповідає політика у сфері банкрутства. Окремі українські компанії вже індивідуально отримали ринковий статус і працюють на міжнародному ринку, в тому числі ринку ЄС.

Відзначаючи позитиви, ми змушені визнати, що ще існує деяке втручання держави в ціноутворення (особливо на ринках металів і добрив) та у механізм банкрутства. І зрозуміло, що всі структури виконавчої влади мають працювати над усуненням цієї проблеми.

Українські позиції щодо виходу на ринок ЄС посилило отримання статусу держави з ринковою економікою. І, нарешті, ми маємо врахувати той факт, що товарообіг України з ЄС перевищує товарообіг із Росією. Вважаємо, що це позитивно вплине на кредитний рейтинг України.

3. Які кроки зроблені з боку ЄС?

Прийняте політичне рішення ЄС щодо надання статусу держави з ринковою економікою Україні. Ринковий статус запрацює за кілька місяців, якщо всі 25 країн підпишуть ці угоди. ЄС і Україна співпрацюватимуть у космосі, авіації, енергетиці. Можна очікувати, що поліпшиться стан взаємовідносин з 25 країнами-членами ЄС. Позитивним буде рішення з боку ЄС щодо утворення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

4. Що має здійснити Україна для подальшої інтеграції?

Очевидною є низка кроків, які має робити Україна як у напрямку вступу до СОТ, так і в напрямку інтеграції до ЄС. Це, в першу чергу, продовження роботи щодо відповідності системи бухобліку міжнародним стандартам; залучення до аудиту фінансової діяльності компанії зі світовим ім'ям; знедопущення продажу продукції металу та хімії через офшорні зони, що низить причини для антидемпінгових розслідувань; забезпечення свободи ціноутворення в рамках антидемпінгових розслідувань. По-друге, підтримувати кроки, зроблені ЄС, Україна має розпочати створення зони вільної торгівлі з ЄС. Важливо проводити чітку економічну політику (зняти розбіжності між урядом і парламентом, урядом і НБУ щодо підходів в окремих питаннях регулювання валютного курсу тощо), які викликають у наших партнерів запитання.

5. Що треба від ЄС ?

У результаті аналізу інституційних умов інтеграційних процесів є очевидним, що ЄС має здійснити реформування наднаціональних інститутів. Важливою була б підтримка України в газовому конфлікті з Росією і вирішенні питання в майбутньому. ЄС має надати повну підтримку планам України стосовно її вступу до СОТ, реально підтримати наміри щодо створення зони вільної торгівлі, розв'язати проблему суперечностей у ЄС, що виникла з 2004 р. між старими і новими членами.

Стаття надійшла до редакції 12 квітня 2008